העשויה לברוח אבל עציץ שאינו עשוי לברוח לא אי נמי עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בספינה דלא מפסיק אוירא דמיא כי ארעא סמיכתא דמיא אבל עציץ דמפסיק אוירא לא רב נחמן בר יצחק אמר [א]בנהרות דארץ ישראל דכולי עלמא לא פליגי אלא כי פליגי בים הגדול דתניא (א)[ב]איזהו ארץ ואיזהו חוצה לארץ כל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים ארץ ישראל מטורי אמנון ולחוץ חוצה לארץ הנסין [ג]שבים רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון עד נחל מצרים מן החוט ולפנים א"י מן החוט ולחוץ חו"ל רבי יהודה אומר כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כא"י שנאמר [1]וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים והנסין שבצדדין רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהן מקפלוריא ועד ים אוקיינוס ומנחל מצרים ועד ים אוקיינוס מן החוט ולפנים א"י מן החוט ולחוץ חו"ל ורבנן האי וגבול מאי עבדי ליה מיבעי ליה לנסין ורבי יהודה נסין לא צריכי קרא: ר"מ אומר עכו כא"י וכו': בעו מיניה מרבי חייא בר אבא המוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל דמי או לא אמר להו [ד]תניתוה ר"מ אומר עכו כארץ ישראל לגיטין אין לעבדים לא וכ"ש סוריא דמרחקא טובא: ת"ר * (ב)בשלשה דרכים שוותה סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחו"ל: סימן ע"ב ב"ר ר"ק: [ה]עפרה טמא כחו"ל והמוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל [ו]והמביא גט מסוריא כמביא מחו"ל ובשלשה לא"י [ז]חייבת במעשר ובשביעי' כא"י [ח]והרוצה ליכנס לה בטהרה נכנס (ג)והקונה שדה בסוריא כקונה

העשויה לברוח. כלומר מפני שהיא מהלכת כל שעה: **דלא מפסיק אוירא.** בין ספינה לארץ אין שום אויר ומיא כארעא סמיכתא דמו: **רב נחמן בר יצחק אמר.** הנך מתנייתא דהמביא גט אי בנהרות דא"י: **כולי עלמא לא פליגי.** דכארץ ישראל נינהו ואע"ג דאין ספינה גוששת דטעמא דגט לא משום יניקה מן הקרקע הוא כמעשר ושביעית הילכך לא שנא נהר ולא שנא יבשה: **כי פליגי בים הגדול.** שהוא תחום מערבו של ארץ ישראל ופליגי תנאי איכא למאן דאמר שפת הים הוא גבול וים גופיה לאו א"י הוא ואיכא למאן דאמר ים גופיה מארץ ישראל: **איזהו ארץ.** מקצוע צפונית מערבית של ארץ ישראל הר ההר ובתרגום ירושלמי מתרגם הר ההר טורי אמנון וכתיב (במדבר לד) זה יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר ש"מ הר ההר תקוע בים וההר גבול צפוני לארץ ישראל הוא ושם הרים משופעים הם ויש ששיפועו רחב כמהלך יום או יומים וקאמר תנא מהיכן היא הארץ מרגל ההר או מראשו: **כל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים.** לצד ארץ ישראל דהיינו לצד דרום הוי ארץ ישראל דגובה ההר הוא הגבול: **מטורי אמנון ולחוץ.** לצד צפון חוצה לארץ: **והנסין שבים.** איי הים שבמערב רואין אותן כו': **נחל מצרים.** הוא תחום ארץ ישראל במקצוע מערבית דרומית ומחובר לים הגדול דכתיב בגבול נגב (שם) ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאותיו הימה. נמצאת ארץ ישראל בין הר ההר לנחל מצרים זה ממערבית צפונית וזה מדרומית מערבית והים במערב ויש מקום שהים נכנס לתוך ארץ ישראל מהלך ימים רבים בין הר ההר לנחל מצרים וכשהוא כניסה יש נסין והן מתפשטין למערב לתוך הים חוץ מבין מקצועות תחומי ארץ ישראל שהן הר ההר ונחל מצרים הלכך רואין כאילו חוט מתוח מסוף הר ההר במערבו עד נחל מצרים שהרי כל מה שבתוך מקצועות הללו ארץ ישראל היא ומן החוט ולפנים כו': **ר' יהודה אומר.** כל הים שכנגד אויר של ארץ ישראל ואפי' עד אוקיינוס למערב שהוא בסוף העולם הרי הוא כא"י שנאמר (שם) ים הגדול וגבול האי וגבול קרא יתירא הוא למימר דאף רוחב הים בכלל התחום: **והנסין שבצדדין כו'.** כלומר ואם יש לנו לחלק בנסין לא לצד מערב יש חלוק אלא לצד צפון ולצד דרום שיש נסין בים מתפשטין לאורך הים לצפון ולדרום עד שמגיעין ומושכין חוץ מכנגד א"י ושם ראוי למתוח החוט ממזרח למערב ולהבדיל מה שכנגד אויר א"י ומה שכנגד אויר חוצה לארץ: **ורואין כאילו חוט מתוח מקפלוריא.** עיר היושבת בחודו של הר ההר בראש גבהו שהוא תחום צפוני: **ועד ים אוקיינוס.** שהוא בסוף העולם למערב ומנחל מצרים עד ים אוקיינוס: **מן החוט ולפנים.** לצד חבירו דהיינו לפנים כלומר בין שני החוטין הוו הנסין ארץ ישראל. והוא הדין למים ונסין דנקט משום דהורשין וזורעין בהם וחייבין במעשר ובשביעית. והנך תרתי מתנייתא דלעיל פליגי שנכתב הגט בים הגדול להלן מחוט המתוח מטורי אמנון עד נחל מצרים מאן דאמר כמביא בארץ ישראל רבי יהודה היא דאמר כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל ואידך כרבנן: **מיבעי להו לנסין.** דמן החוט ולפנים לצד מזרחי (א) דלא תימא שפת הים הוא הגבול ואפי' במקום שהוא מתפשט ונכנס לתוך בין שני מקצועות התחומין: **לא צריכי קרא.** כיון שבתוך התחומין הם: **סוריא.** היא ארם צובה וכבשה **דוד** והוסיפה על ארץ ישראל: **כמוכר כחוצה לארץ.** ותנן לקמן (דף מג:) המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות דקנסינן ללוקח משום דעבד שייך במצות ואסור לצאת מארץ לחוצה לארץ. סוריא לצפונה של ארץ ישראל להלן מעכו: **לגיטין אין.** משום דבקיאין לשמה או שכיחי לקיימו(ד): **לעבדים לא.** דלאו מארץ ישראל היא: **עפרה טמא.** שגזרו עליה. ואף על גב דסבירא ליה להאי תנא כיבוש יחיד שמיה כיבוש כדקתני חייבת במעשר אפילו הכי גזור עליה: **והמביא גט מסוריא.** לארץ ישראל כמביא (ב) בחוצה לארץ דלא שכיחי שיירתא: **והרוצה ליכנס לה בטהרה נכנס.** מה שאין כן בארץ העמים. ולקמיה מפרש מאי היא:

כל ששופע ויורד מטורי אמנון. פי' בקונטרס מטורי אמנון ולפנים דהיינו לצד דרום ארץ ישראל ולחוץ לצד צפון חוצה לארץ וקשה לר"י דא"כ אמאי נקט רבי יהודה קפלוריא הוה ליה למימר רואין כאילו חוט מתוח מטורי אמנון עד אוקיינוס כיון דתנא קמא נמי לציין גבול צפוני של ארץ ישראל קאתי ונראה לר"י דטורי אמנון משתפע ויורד לצד מזרח ולצד מערב וחודו של הר הוא הגבול מערבי של ארץ ישראל והנסין שבים רואין כאילו חוט מתוח מטורי אמנון כלומר מחודו של הר עד נחל מצרים וקפלוריא לרבי יהודה אתי לציין נסין שבצפון א"י ונראה שהכתוב דוחקו לרש"י לפרש כן דכתיב וזה יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר (ה)ומתרגמינן הר ההר טורי אמנון אלמא הכתוב בא לציין גבול צפוני ומיהו יכול להיות שההר תקוע בקרן צפונית מערבית אבל משפע ויורד לצד מזרח: **רבי יהודה אומר כל שכנגד ארץ ישראל כו'.** שאל רבינו פטר לר"ת דבזמן הזה היה להתחייב לר' יהודה במעשר שאנו במערבה של ארץ ישראל והשיב דלא קיימא לן כרבי יהודה אבל קשה וכי ר' יהודה היה מכיר בכל ארץ ישראל שעד אוקיינוס שכולם היו בקיאין לשמה או שעדים מצויין לקיימם שאין צריך לומר בפני נכתב לכך י"ל דלא כבשו הכל עולי בבל אי נמי כדפירש בקונטרס דכל שכנגד ארץ ישראל היינו כל הים שכנגד ארץ ישראל דלא איירי ביבשה שעד אוקיינוס אלא בנסין שבים הגדול דווקא כדכתיב (יהושע א) עד ים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם וכתיב (שמות כג) ושתי את גבולך מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר פירוש ים סוף לצד דרום ים פלשתים לצד מערב מדבר למזרח נהר פרת לצד צפון ועוד י"ל שהיה יודע שהיו כולם בקיאין לשמה לפי שהיה ידוע להם עד היכן ישראל עומדין ומשם ואילך לא היו ישראל עד סוף העולם כדאמרינן בסוף מנחות (דף קי.) מצור כלפי מערב ומקרטיגני כלפי מזרח אין מכירין לא ישראל ולא אביהם שבשמים: **המוכר** עבדו לסוריא מהו. אין לומר דבגט פשיטא להו דהוי כחוצה לארץ כדתניא בסמוך ובעבד מיבעיא להו דאם כן הוי סברתם איפכא ממה דפשיטא ליה לר' חייא בר אבא: **בשלשה** דרכים שוותה סוריא כו'. (ו)נקט [שלשה] לשון זכר אע"ג דסוריא לשון נקבה משום דעבד וגט הוי לשון זכר: (ז)**כיבוש** יחיד. פי' בקונט' שלא היו לשם כל ישראל ביחד כמו בכיבוש יהושע וכבשוה לצורך כולם אבל דוד לא כבש אלא לצורכו אבל בספרי מפרש טעם אחר בסוף פרשת והיה עקב דמשמע לפי שלא היתה עדיין כל א"י כבושה כדאמר התם סמוך לפלטורא שלך לא הורשת פירוש יבוסי שהיה סמוך לירושלים ואתה הולך וכובש ארם נהרים וארם צובה אבל אחר שכל א"י כבשוהו דריש התם מדכתיב (דברים יא) כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם וגו' שכל מה שהיו כובשים מחו"ל היה קדוש ואפילו יחיד(ח):

בשידה

כקונה

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה י':

לג ב מיי' פ"א מהל' תרומות הלכה ז:

ג [מיי' שם פ"ז מהל' גירושין הלכה י']:

לד ד מיי' פ"ח מהל' עבדים הל' ו סמג עשין פו טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף פב:

לה ה מיי' פ"א מהל' טומאת מת הל' ו:

לו ו מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה י ופ"א מהלכות תרומות הל' ז ח:

לז ז מיי' פ"א מהל' תרומות הל' ד והל' טו:

לח ח מיי' פ"א מהל' טומאת מת הל' ו:

◆

תורה אור השלם

1. וּגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל זֶה יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל יָם: במדבר לד ו

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ב דתרומות ותוספתא חלה פ"ב], ב) [תוספתא כלים ב"ק פ"א], ג) [חלה פ"ד מי"א], ד) [לעיל ב:], ה) [בתרגום ליתא כך וגם בתרגום יונתן וירושלמי ליתא כך ע"ש וע' גירסת הערוך בערך סמנים], ו) דברי התוס' תמוה עיין ר"ש קדושין, ז) שייך לע"ב, ח) [וע"ע תוספת ע"ז כא. ד"ה כיבוש].

◆

גליון הש"ס

גמ' ת"ר בשלשה. ע' ע"ז דף כא ע"א תוס' ד"ה קסבר:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיבעי להו לנסין וכו' לצד מזרחי ארץ ישראל הוא דלא תימא: (ב) ד"ה והמביא וכו' כמביא מחוצה לארץ: